

Editoriál

Vážené čitateľky / čitatelia,

opakovane je problematika vzdelávania sestier nosnou témou editoriálu časopisu *Ošetrovateľstvo: teória, výskum, vzdelávanie*, čo len potvrdzuje jej neustálu aktuálnosť a potrebu systematického riešenia.

Vzdelávanie sestier, tak isto ako vzdelávanie iných zdravotníckych profesionálov, musí byť zabezpečené tak, aby reflektovalo vedecké poznatky odboru, požiadavky klinickej praxe a v neposlednom rade platnú legislatívu. Je nespochybniteľné, že pregraduálne, postgraduálne i celoživotné vzdelávanie sestier na Slovensku vyžaduje úpravy, aby tieto podmienky splnilo.

Na Slovensku je vzdelávanie sestier niekoľko rokov diskutovaná a spolitizedovaná téma, čo neprispieva k jeho rozvoju a vážnosti, ktoré mu prináleží. Nezvyší to ani záujem a motiváciu záujemcov študovať odbor ošetrovateľstvo a následne pracovať v povolani sestera. Naše zdravotníctvo je konfrontované s vážnymi dôsledkami nedostatku vzdelaných sestier s dopadom na pacienta, kvalitu a bezpečnosť zdravotnej starostlivosti. Nedostatok sestier sa odráža napríklad v chýbajúcej, nedokončenej starostlivosti, vo zvýšenom výskyte nežiaducich udalostí, v nespokojnosti pacientov s poskytovanou zdravotnou starostlivosťou, v redukcii lôžok na oddeleniach, v predlžovaní čakacích lehôt pre pacientov na zdravotnícky výkon. Zároveň sa nedostatok sestier odzrkadľuje v nespokojnosti sestier, vo zvýšenom výskyte syndrómu vyhorenia a riešením tejto situácie ukončením pracovného pomeru. Na druhej strane je intenzívne spochybňovaný význam tohto vzdelávania. Dovolím si podotknúť, že v zdravotníckom systéme je nedostatok viacerých kategórií zdravotníckych pracovníkov s požadovaným vysokoškolským vzdelaním, avšak na zbytočnosť vysokoškolského vzdelania sa poukazuje hlavne v kategórii sestera. Jednoznačne nám ako členskému štátu Európskej únie vyplýva povinnosť rešpektovať jej príslušné smernice, ktoré usmerňujú aj vzdelávanie sestier a podporujú práve vysokoškolské vzdelávanie.

Aktuálna transformácia zdravotníckych asistentov na praktické sestry a presadzovanie tzv. českého modelu vzdelávania 4 + 1 s vysokou pravdepodobnosťou neprinesie to, čo sa od neho očakáva – návrat niekoľko tisíc sestier do zdravotníckeho systému. Nie sú to systémové kroky riešiace príčiny znižujúceho sa trendu počtu sestier v klinickej praxi. V Českej republike sa model 4 + 1 ukazuje ako nefunkčný pre nemožnosť naplniť požiadavky týkajúce sa zabezpečenia požadovanej hodinovej dotácie pre získanie odbornej spôsobilosti. Počet záujemcov študovať takýto vzdelávací program je minimálny. Tiež je minimálny počet jeho absolventov a jeho absolventi v porovnaní s absolventami vyššej odbornej školy a bakalárskeho študijného programu nie sú rovnocenne pripravení realizovať kompetencie sestier.

Erudované diskusie a následné ďalšie kroky by sa mali uberať skôr smerom k zastabilizovaniu vysokoškolského vzdelávania a zlepšeniu pracovných podmienok sestier. Mali by sa riešiť témy ako napríklad zakomponovanie nových vedomostí a zručností nutných pre výkon nových kompetencií sestier vyplývajúcich z aktuálnej legislatívy, prípadne ako smerovať magisterské štúdium, aby bolo možné efektívne využiť potenciál absolventov v klinickej praxi, ale i v ďalšom vedecko-výskumnom raste.

doc. Mgr. Martina Tomagová, PhD.

Univerzita Komenského v Bratislave, Jesseniova lekárska fakulta v Martine, Ústav ošetrovateľstva